

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ja niiden kehitys

Sosiaali- ja
terveydenhuollon
neuvottelukunta

Jutta Nieminen

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

19.9.2024

Sisältö

- Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ja niiden kehitys vuosina 2019-2023
  - Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset palvelukokonaisuuksittain vuonna 2023
  - Hyvinvointialueiden asukaskohtaiset kustannukset palvelukokonaisuuksittain
  - Palvelutarpeeseen suhteutetut kustannukset
  - Terveydenhuolto
  - Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut
  - Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon avohuolto ja lastensuojelu
  - Vammaispalvelut
- Kustannusten ja niiden kehityksen tarkastelu vaatii toimintaympäristön tuntemusta

Sosiaali- ja
terveydenhuollon
kustannukset ja
niiden kehitys

Terveydenhuolto
lääkäiden palvelut
Lasten, nuorten ja
perheiden palvelut
Vammaispalvelut

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

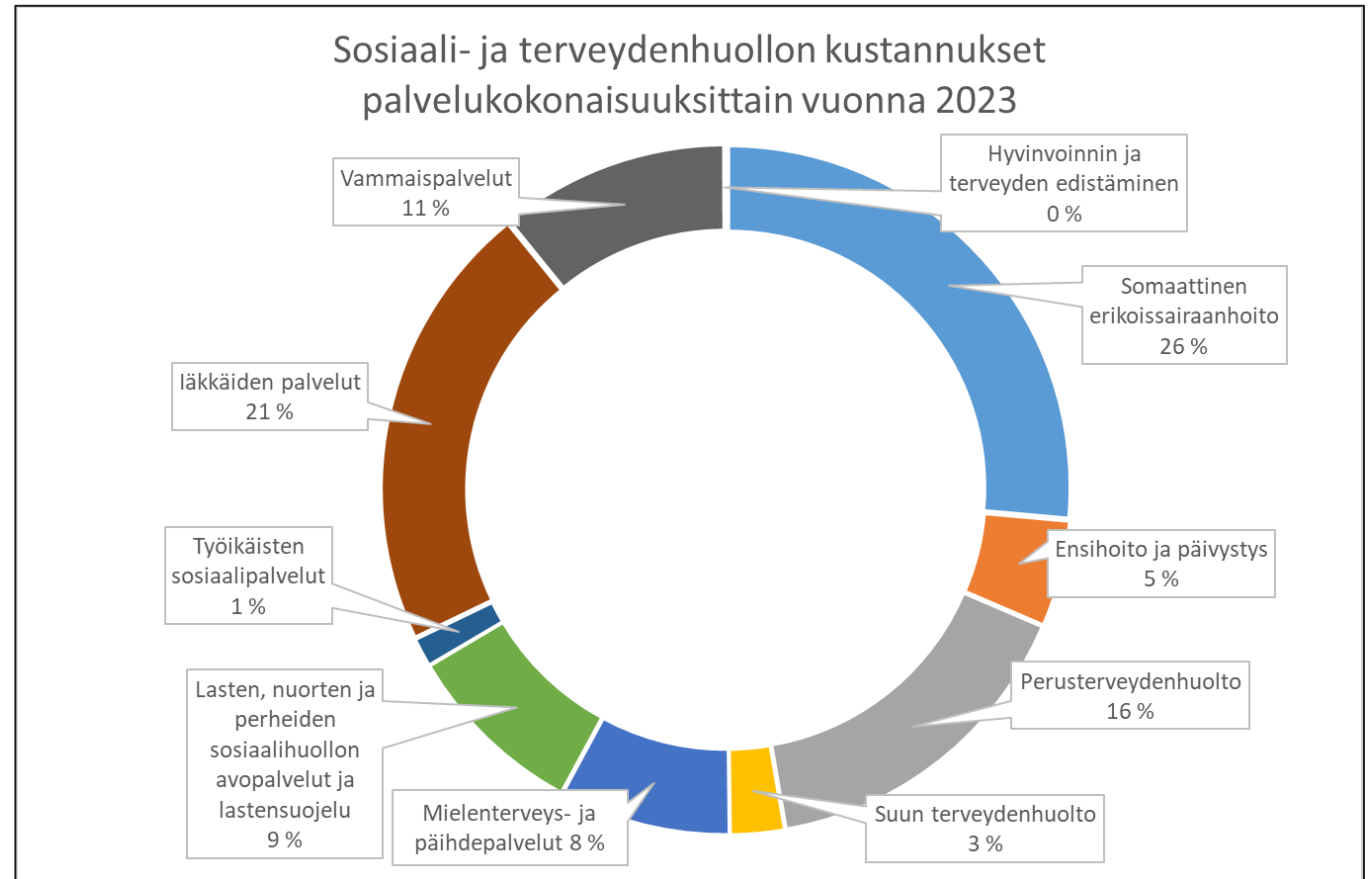
19.9.2024

Aikasarjatarkastelu laadittu vertailukelpoiseksi eri tilastointien välille

- Aikasarjatarkastelu toteutettu yhdistämällä vuoteen 2020 asti käytössä olleet tehtäväluokat vuonna 2021 käyttöönotettuihin palveluluokkiin
- Vuosilta 2021-2022 ei ole saatavissa tarkemman tason tietoa erittelemättömien palveluluokkien vuoksi.
  - Palveluluokkakokoinen tarkastelu käytössä siten vuodesta 2023 alkaen.
- Tarkastelussa käytetään nettokäyttökustannuksia, mikä kuvastaa palvelujen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset palvelukokonaisuuksittain vuonna 2023

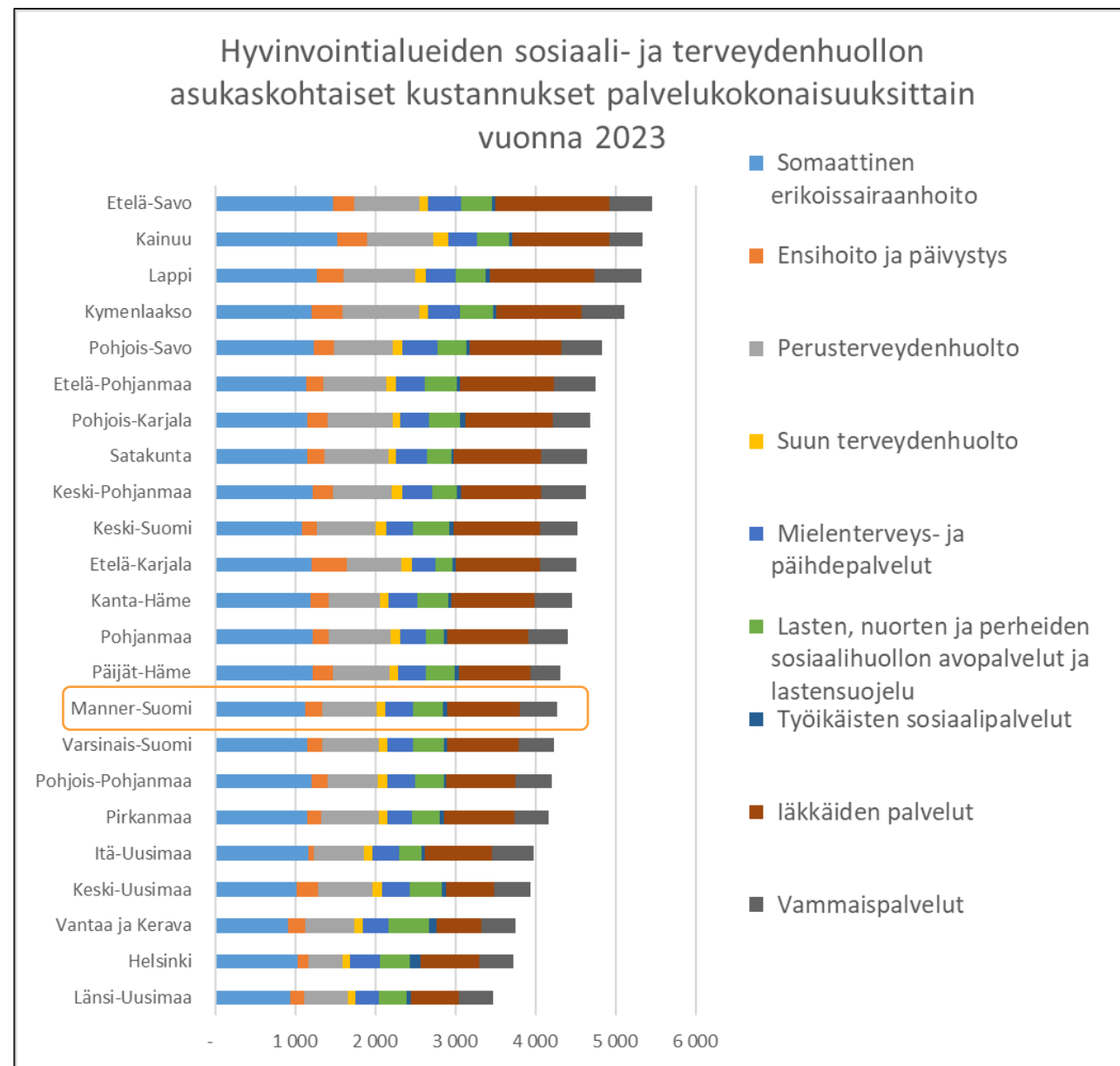
- Somaattinen erikoissairaanhoido (26 %) ja iäkkäiden palvelut (21 %) kattavat lähes puolet sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuus ei erotu, useilla alueilla kustannuksia ei raportoitu lainkaan.
- Työikäisten sosiaalipalvelujen (1 %) ja suun terveydenhuollon (3 %) kustannukset varsin pieniä.

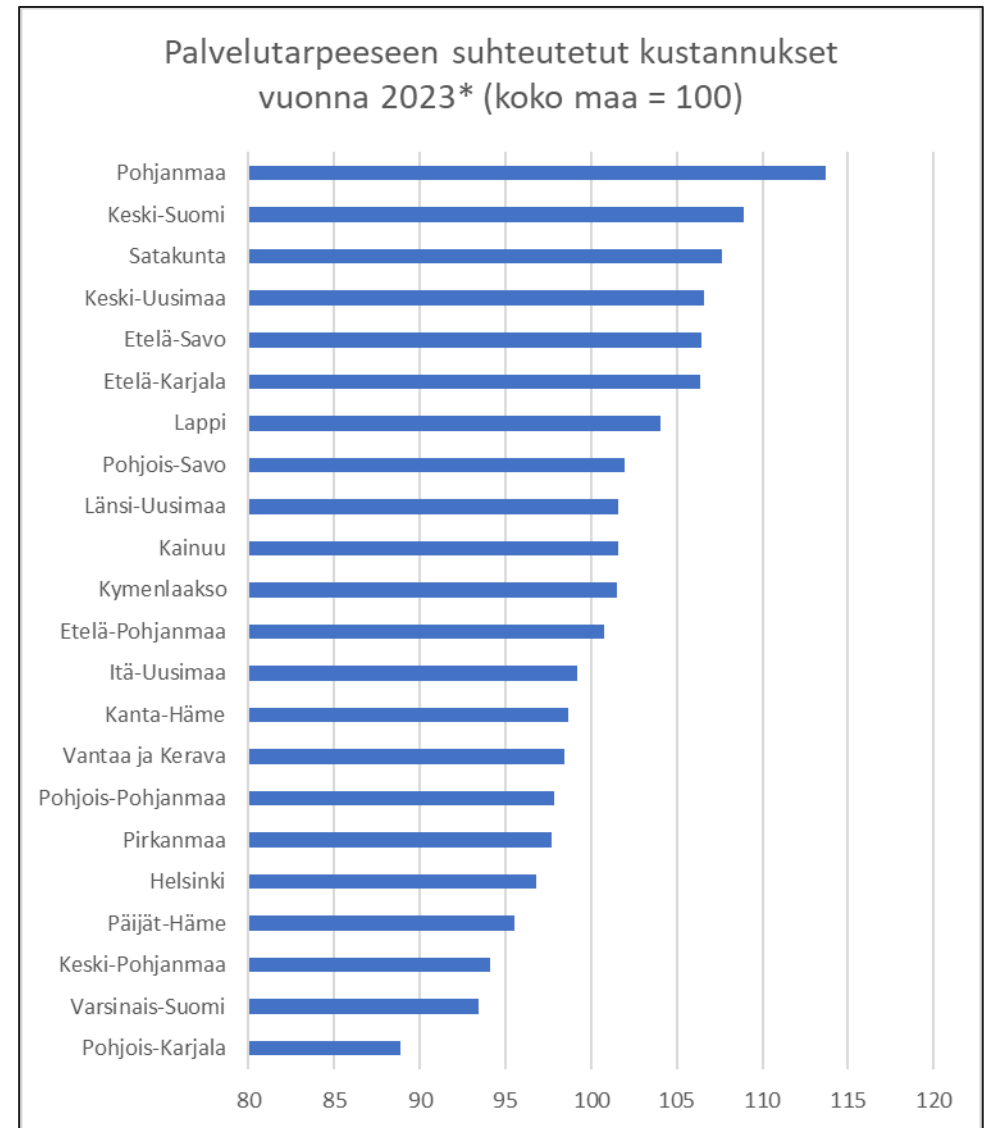
Matalimmat asukaskohtaiset kustannukset väkirikkailta Uudenmaan hyvinvointialueilla

- Koko maan asukaskohtaiset sote-kustannukset olivat 4 274 euroa/asukas (päivitetty 4.9.2024).
- Matalimmat sosiaali- ja terveydenhuollon asukaskohtaiset kustannukset olivat väkirikkailta sekä verrattain nuoren väestön omaavilla Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla.
- Asukaskohtaiset kustannukset olivat suurimmat verrattain ikääntyneillä alueilla (Etelä-Savo ja Kainuu).
- Erityisesti ensihoidon ja päivystyksen kustannusten aluekohtaiset erot suuria.

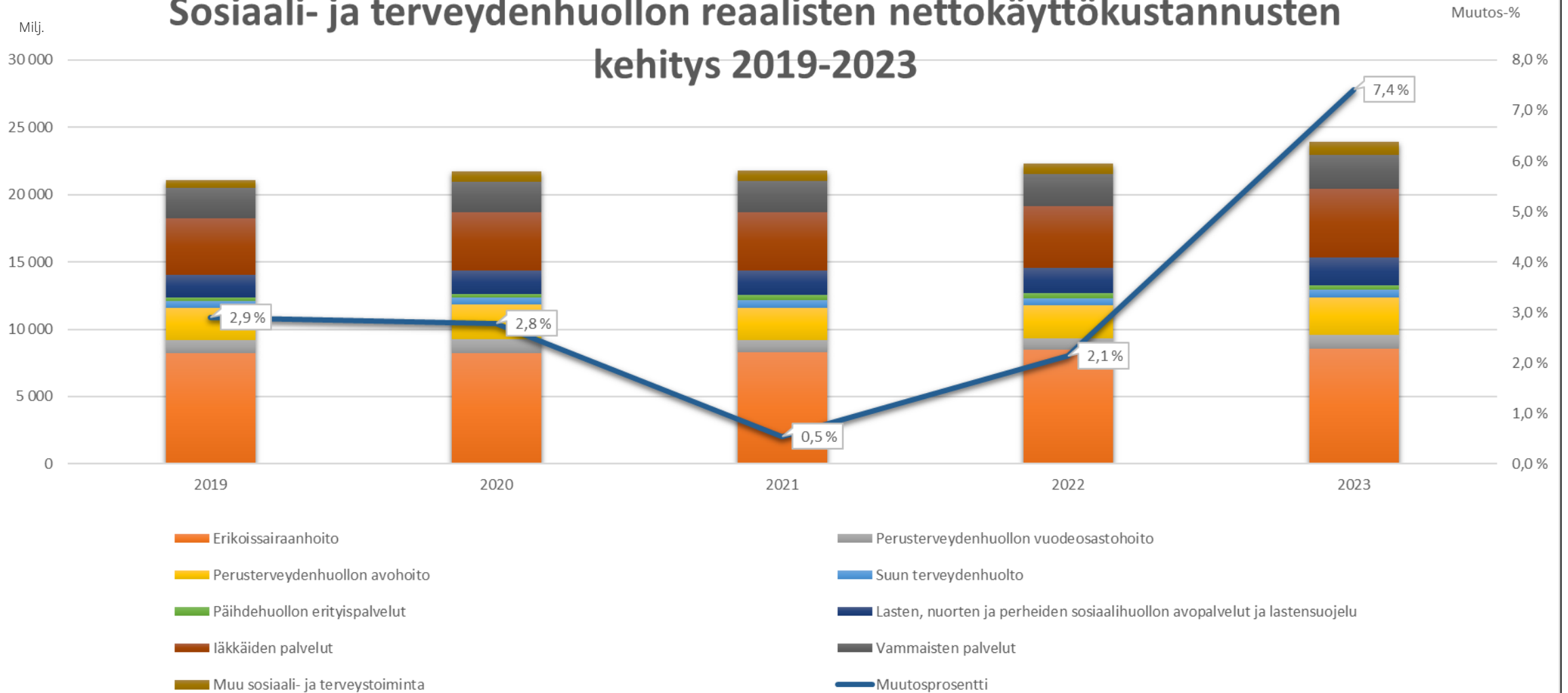
Palvelutarpeeseen suhteutettuna alueiden keskinäinen järjestys muuttuu

- THL on julkaissut ennakkolliset laskelmat* palvelutarpeeseen suhteutetuista kustannuksista palveluluokkakohtaisten taloustietojen julkaisun jälkeen vuodelta 2023. Lopulliset tiedot julkaistaan kesäkuussa 2025 rekisteriaineistojen valmistuttua.
- Ennakollisten laskelmien perusteella palvelutarpeeseen suhteutetut kustannukset olivat suurimmat Pohjanmaan ja Keski-Suomen hyvinvointialueella vuonna 2023.
- Pohjois-Karjalan palvelutarpeeseen suhteutetut olleet maan matalimpia useiden vuosien ajan.

* Ennakolliset laskelmat perustuvat hyvinvointialueiden heinäkuun 2024 loppuun mennessä Valtiokonttorille raportoimiin taloustietoihin. Tarvekertoimen laskennassa on käytetty mahdollisimman tuoretta rekisteriaineistoa vuodelta 2023.

Sosiaali- ja terveydenhuollon reaalisten nettokäyttökustannusten kehitys 2019-2023

- Covid19-pandemian hoitoon myönnetyt avustukset näkyvät erityisesti vuonna 2021 (perusterveydenhuollon avohoito ja erikoissairaanhoito).
- Vuoden 2022 kertaluonteiset erät vaikuttivat viimeisen kuntapohjaisen vuoden nettokäyttökustannuksiin (sairaanhoitopiirien yli-/alijäämien käsittely, sote-kiinteistöjen myynti)
- Vuonna 2023 kustannusten vuosimuutosta selittää edellisten lisäksi muun muassa ostopalvelujen hinnankorotukset, ostopalvelujen ja työvoimavuokrauksen käytön lisääntyminen. Hallintokustannusten ja tukipalvelujen vaikutusta olisi hyvä analysoida tarkemmin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon reaalisten asukaskohtaisten kustannusten kehityksessä eroja – kaikki ei selity väestönkasvulla

- Suurinta asukaskohtainen kasvu oli Keski-Suomen (22 %) sekä Vantaan ja Keravan, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson hyvinvointialueilla (17 %) vuosina 2019-2023.
- Asukaskohtaisten kustannusten kasvu oli matalinta Helsingin kaupungilla ja Länsi-Uudellamaalla (7 %). Tätä selittää osin väestönkasvu.
- Pohjois-Pohjanmaan sekä Päijät-Hämeen vuosimuutoksessa näkyy sote-kiinteistöjen myynti vuonna 2022.

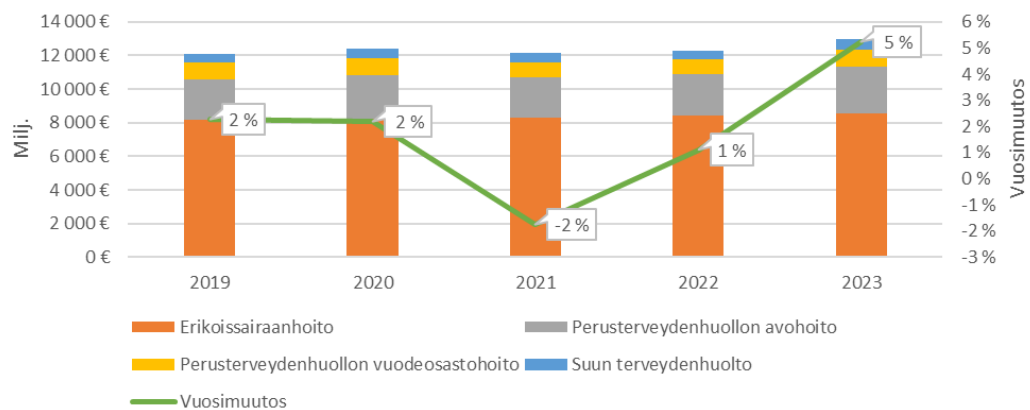

Hyvinvointialue	2022	2023	Vuosimuutos	Muutos vuodesta 2019
Helsinki	3 808 €	3 748 €	-2 %	7 %
Länsi-Uusimaa	3 326 €	3 512 €	6 %	7 %
Pohjois-Pohjanmaa	3 683 €	4 216 €	14 %	10 %
Keski-Uusimaa	3 726 €	3 966 €	6 %	10 %
Pohjois-Savo	4 602 €	4 835 €	5 %	10 %
Kainuu	4 859 €	5 352 €	10 %	10 %
Varsinais-Suomi	3 959 €	4 262 €	8 %	10 %
Etelä-Pohjanmaa	4 440 €	4 771 €	7 %	11 %
Pohjanmaa	4 186 €	4 418 €	6 %	11 %
Manner-Suomi	4 026 €	4 294 €	7 %	12 %
Päijät-Häme	3 754 €	4 339 €	16 %	12 %
Satakunta	4 460 €	4 665 €	5 %	13 %
Keski-Pohjanmaa	4 261 €	4 634 €	9 %	13 %
Pirkanmaa	3 904 €	4 183 €	7 %	14 %
Etelä-Savo	5 167 €	5 516 €	7 %	14 %
Lappi	4 861 €	5 337 €	10 %	14 %
Pohjois-Karjala	4 452 €	4 695 €	5 %	15 %
Itä-Uusimaa	3 623 €	4 005 €	11 %	16 %
Kanta-Häme	4 107 €	4 475 €	9 %	16 %
Etelä-Karjala	4 304 €	4 544 €	6 %	17 %
Vantaa ja Kerava	3 510 €	3 787 €	8 %	17 %
Kymenlaakso	5 001 €	5 150 €	3 %	17 %
Keski-Suomi	4 186 €	4 546 €	9 %	22 %

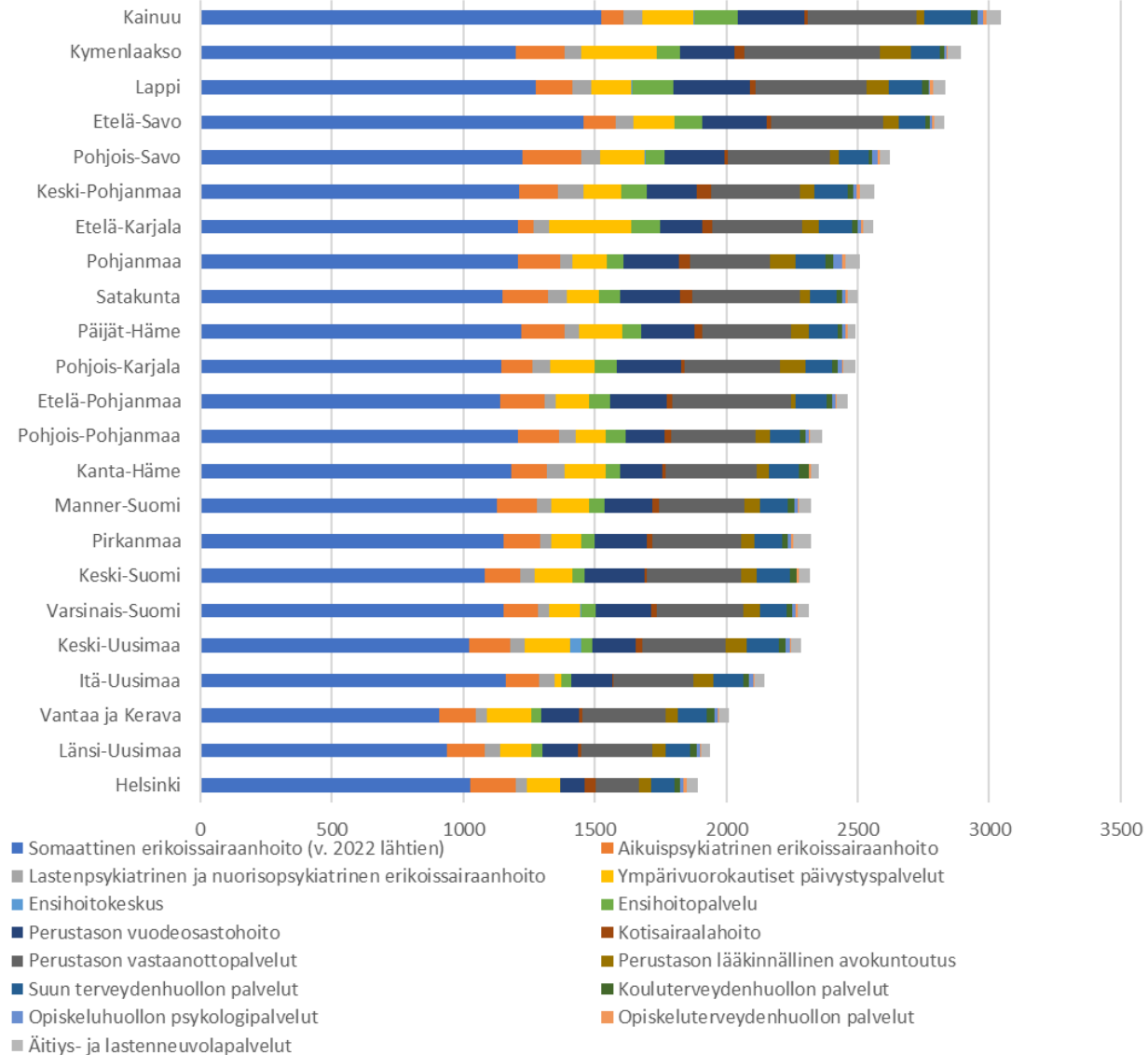
Terveydenhuollon kustannukset ja niiden kehitys

- Terveydenhuollon painopiste edelleen erikoissairaanhoidossa.
- Terveydenhuollon asukaskohtaiset kustannukset olivat suurimmat Kainuussa, Kymenlaaksossa, Lapissa ja Etelä-Savossa, joissa myös sairastavuus on suurta.
- Matalimmat asukaskohtaiset terveydenhuollon nettokäyttökustannukset olivat Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla vuonna 2023.
- Yksityisen palvelutuotannon tarjonta selittää osaltaan alueiden sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia.
- Covid19-pandemiaan myönnetty avustukset näkyvät erityisesti vuonna 2021, mutta avustuksia myönnetty myös vuosina 2020 ja 2022.

Terveydenhuollon reaalisten kustannusten kehitys vuosina 2019-2023

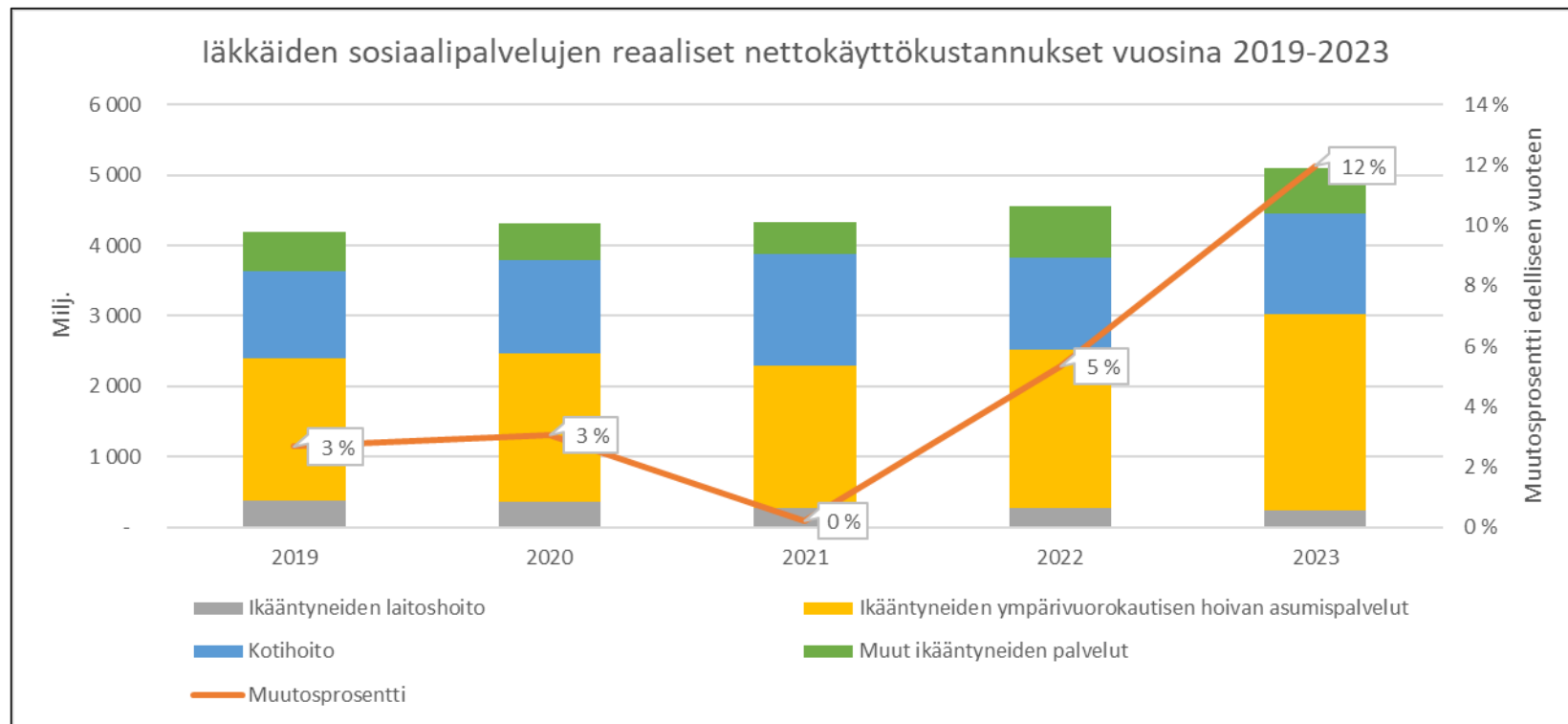

Terveydenhuollon asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset vuonna 2023

Hoitajamitoitus ja hinnankorotukset iäkkäiden sosiaalipalvelujen kustannuskasvun taustalla vuonna 2023

- Hoitajamitoituksen muutos (0,6->0,65) huhtikuussa 2023 nosti ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan asumispalvelujen kustannuksia edellisvuodesta.
- Ympärivuorokautisesta hoivasta noin puolet on yksityistä palvelutuotantoa. Hankintasopimuksia on päivitetty hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyttyä ja alueet ovat raportoineet merkittävistä, jopa 25 %:n hinnankorotuksista.
- Iäkkäiden palvelujen rakennemuutos edennyt – laitoshoidon osuus pienenee.
- Omaishoidon tuen tilastointi muuttunut eri luokkien välillä (vaikutus kotihoidon luokkaan)

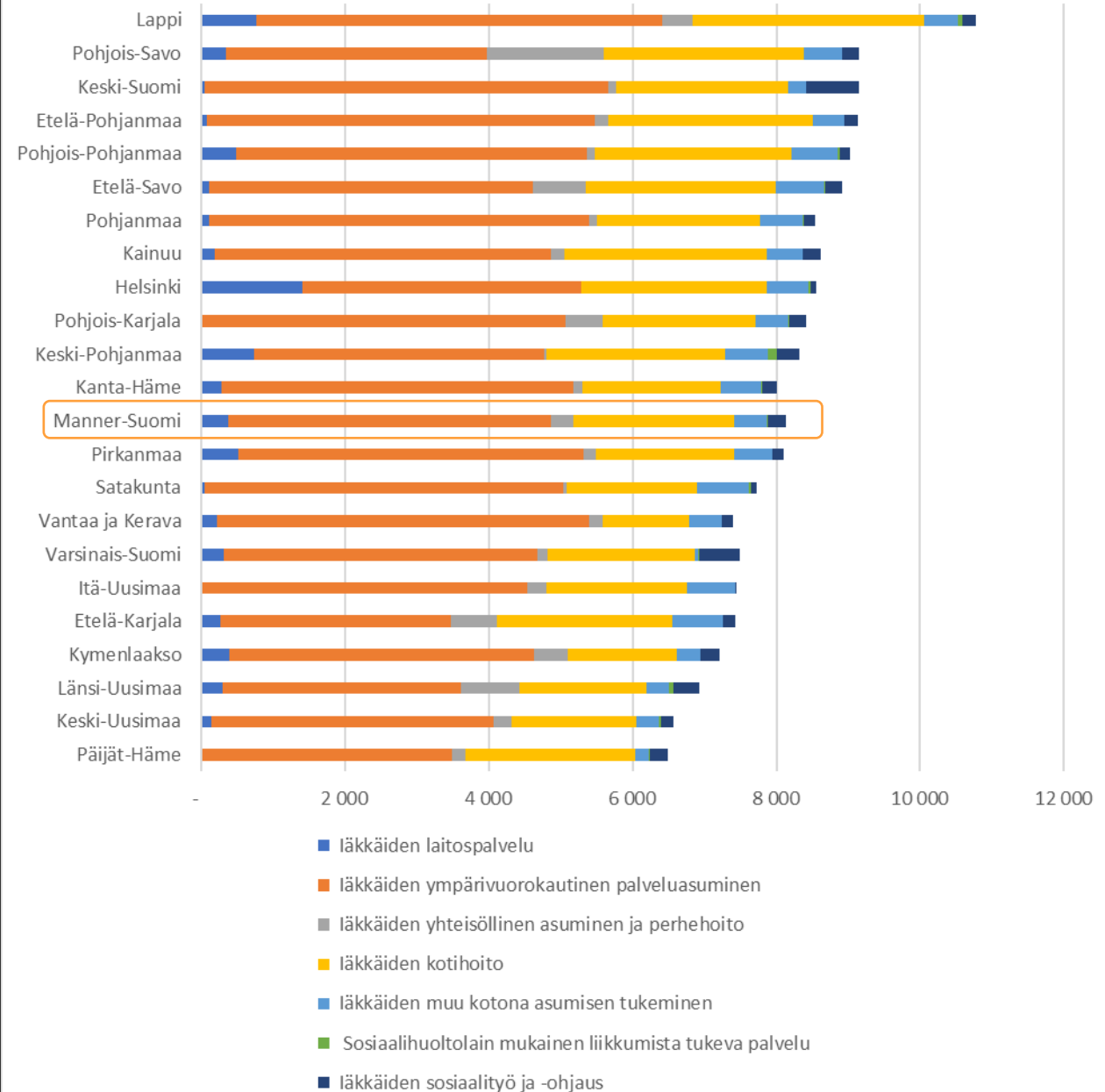

lääkäiden sosiaalipalvelut

- lääkäiden sosiaalipalvelujen kustannukset myötäilevät palvelujen peittävyyttä suhteutettuna 75 vuotta täyttäneeseen väestöön
- Suurimmat lääkäiden palvelujen kustannukset suhteutettuna 75 täyttäneeseen väestöön olivat Lapissa raskaan palvelurakenteen seurauksena.
- Matalimmat kustannukset Päijät-Hämeellä, jossa myös palvelujen peittävyys on matala.
- Laitospalvelua on jäljellä rakennemuutoksen etenemisestä huolimatta
- Yhteisöllisen palveluasumisen ja perhehoidon kustannuksissa hajontaa – suurimmat osuudet Pohjois-Savossa ja Länsi-Uudellamaalla.

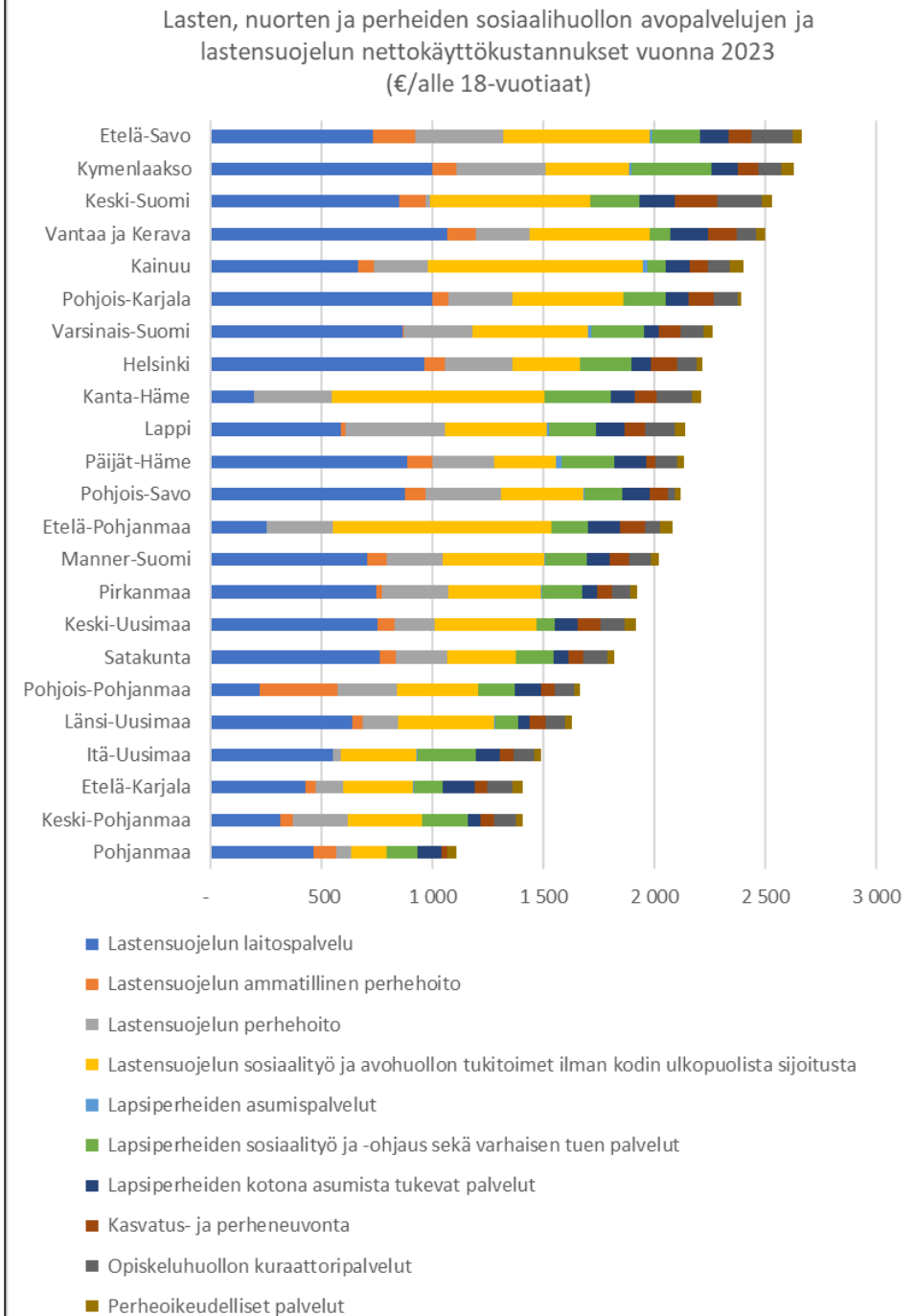
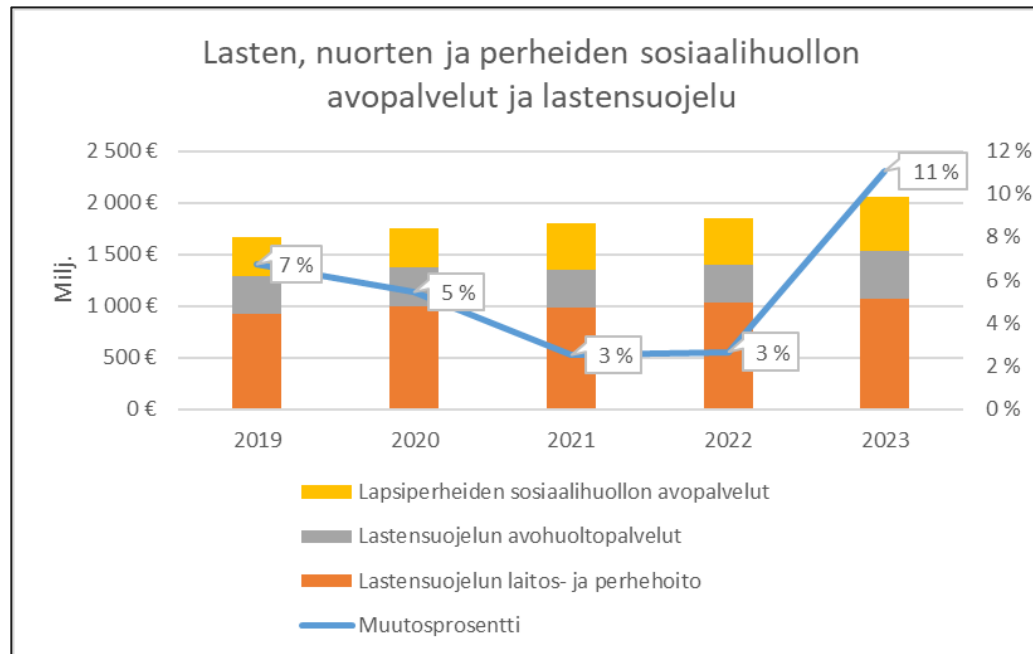
lääkäiden sosiaalipalvelujen nettokäyttökustannukset vuonna 2023 (€/75 vuotta täyttäneet)

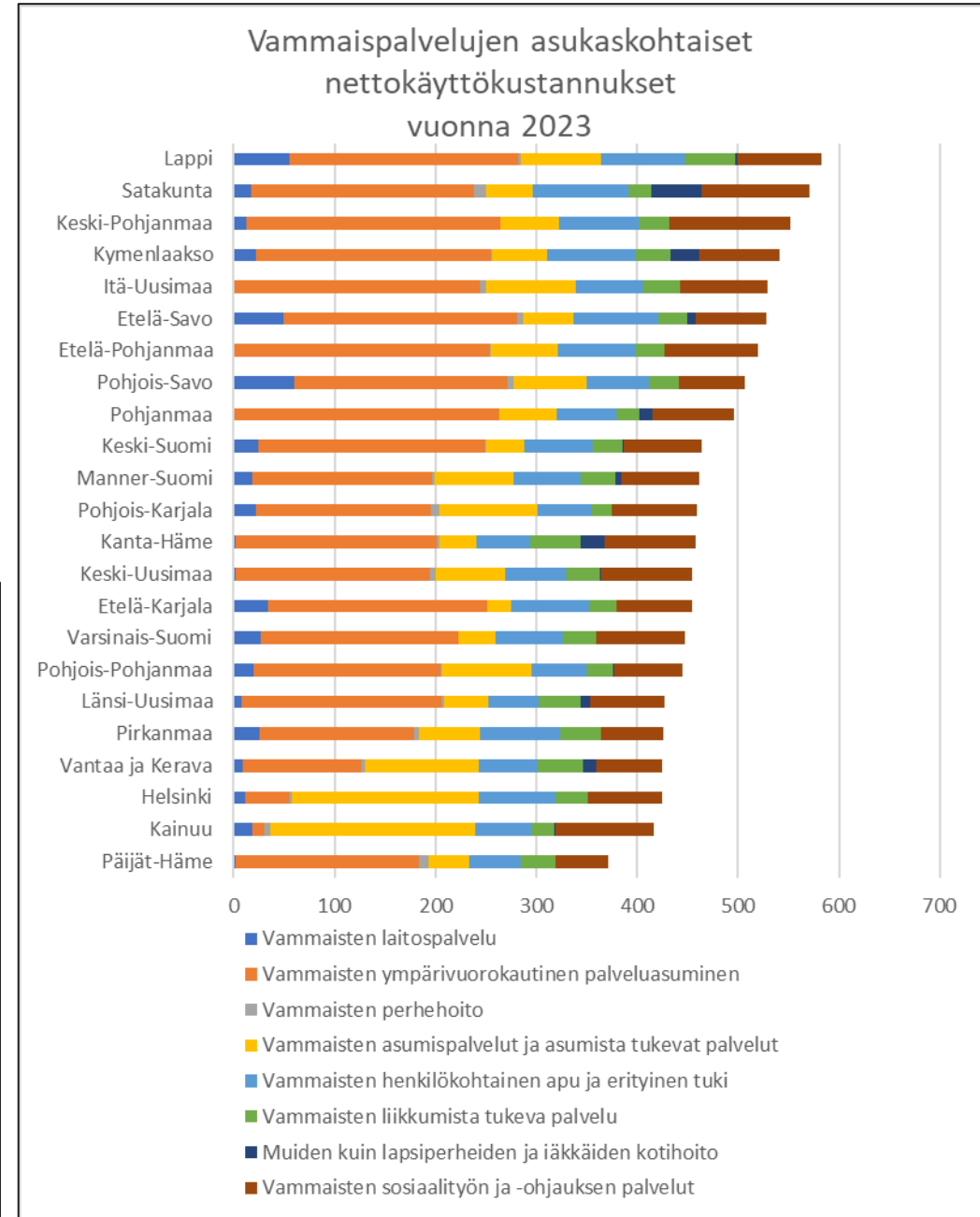
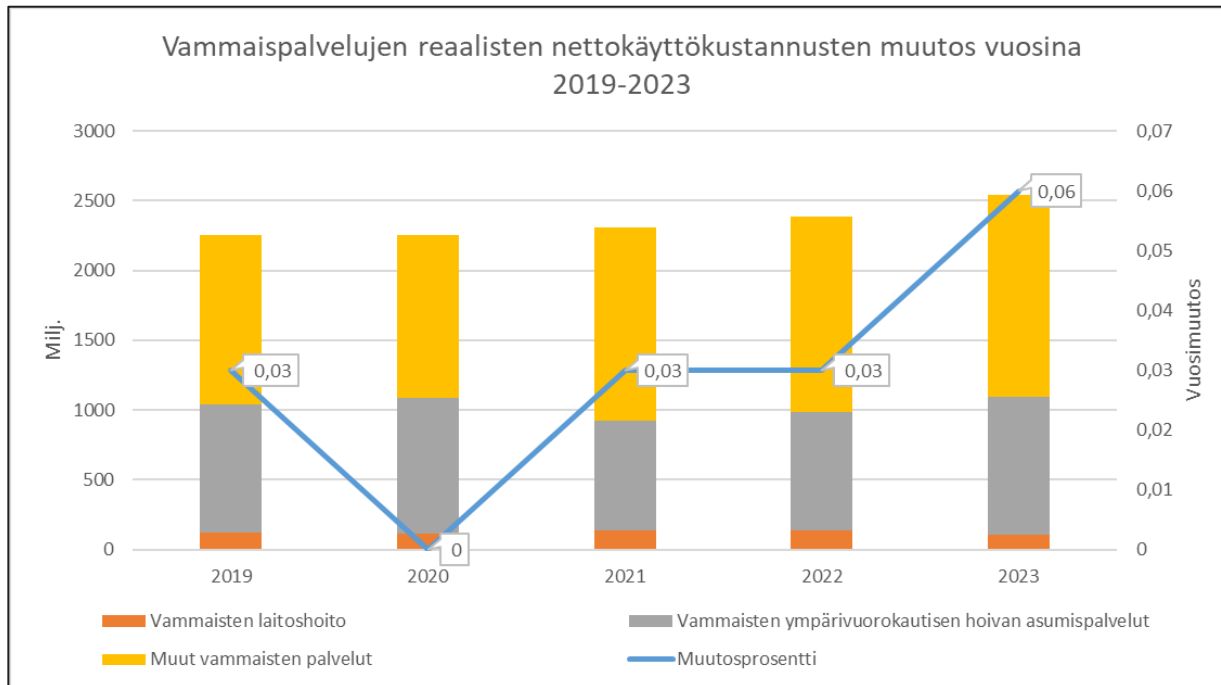
Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon avopalvelut ja lastensuojelu

- Alle 18-vuotiaaseen väestöön suhteutetut kustannukset suurimmat Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa, matalimmat Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla.
- Kustannusrakenteessa painottuvat raskaat palvelut, joskin painopiste siirtynyt hienoisesti avopalvelujen puolelle.
- Hinnankorotukset, ostopalvelujen ja työvoimavuokrauksen käytön lisääntyminen ovat vaikuttaneet myös lastensuojelun kustannuskehitykseen.
- Ristiriitoihin kustannusten ja käyttötiedon välillä tulisi kiinnittää huomiota.

Vammaispalvelut

- Kustannuskehitys on ollut maltillisempaa kuin iäkkäiden ja lapsiperheiden palveluissa.
- Covid19-pandemia johti muun muassa vammaispalvelulain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen käytön vähenemiseen vuonna 2020.
- Suurimmat asukaskohtaiset kustannukset Lapissa ja Satakunnassa, matalimmat Kainuussa ja Päijät-Hämeessä.
- Ristiriitihin kustannusten ja käyttötiedon välillä tulisi kiinnittää huomiota. Kotihoidon kustannukset muuttavat alueiden välistä järjestystä.

Kustannusten ja niiden kehityksen tarkastelu

Terveyden ja
hyvinvoinnin laitos

19.9.2024

Kustannusten ja niiden kehityksen tarkastelu vaatii toimintaympäristön tuntemusta sekä peilaamista palvelutuotantoon

- Taloustiedot perustuvat kuntien ja hyvinvointialueiden kirjanpitoon, eivätkä kirjaukset aina liity puhtaasti palvelutuotantoon. Tällä on vaikutuksia analyysin ohella taloustiedon hyödyntämiseen esimerkiksi yksikkökustannuslaskennassa. Poikkeavia eriä ovat esimerkiksi:
  - Covid19-pandemian välittömiin kustannuksiin myönnetyt tuet
  - Tulosvaikutteisesti kirjatut palkkaharmonisointikustannukset
  - Sairaanhoidopiirien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen sekä sote-kiinteistöjen myynti
- Kustannuskehityksen juurisyihin sekä poikkeaviin aluekohtaisiin tietoihin tulisi perehtyä tarkemmin ja peilata palvelutarpeen ja sen muutoksen ohella tietoja palvelujen käyttöön
  - Talous- ja käyttötietojen ristiriitoihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota tietojen laadun parantamiseksi
- Järjestämisvastuun siirtymisen vaikutuksia olisi hyvä tarkastella laajemmin (yleishallinto ja tukipalvelut, vuokratulot)

Kiitos!

Hyödyllisiä linkkejä:

[Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen arviointi](#)

[Tarvekioidut menot – THL](#)

[Hyvinvointialueiden sote-palvelujen tarveperustainen rahoitus – THL](#)

[Sosiaali- ja terveystalouden julkisen talouden tila – THL](#)

Erityisasiantuntija Jutta Nieminen

jutta.nieminen@thl.fi

p. 029 524 7157